

Hur jag fann Eric i USA

Följande är ett sammandrag av det föredrag jag hade förmånen hålla vid föreningens årsmöte 19 mars.

Hemmaplan

Jag började med vad jag kunde finna i Sverige. Min farfars bror Erik Eriksson Norden var född 1869 i Nordmaling (AC). Flera av hans bröder tog i slutet av 1880-talet efternamnet Nordenfors.

Erik förkortade sitt nya efternamn till Norden. Husförhörlängden berättade att Erik tog ut betyg till Norra Amerika den 23 maj 1888. En bror och en syster hade rest tidigare. Hade jag vetat bättre hade jag nog kollat med en lokal hembygdsförening angående "populärt" resmål för Nordmalingsborna. Ofta berättade man i brev hem hur bra det var på en viss ort, hur gott om arbete det fanns, hur bra grödan växte etc. Det påverkade en hel del, som reste ut senare, kanske det var deras släktingar eller bekanta som lockade till sig de, som gick där hemma i Sverige och försökte försörja sig.

Det fanns en bouppteckning efter Eriks mamma från 1917, som enbart konstaterade att Erik bodde i Norra Amerika, precis som ett par av hans syskon. I bästa fall det funnits en exakt adress.

Min pappa hade berättat att Erik var hemma på besök i Sverige 1932 tillsammans med sin fru. De bodde då i Wilmington, North Carolina. Pappa stod på kajen i Göteborg när atlantångaren kom in, hälsade farbror Erik välkommen på sin bästa skolengelska. - "Inte behöver du prata engelska med mig!", sade farbrodern, "prata du svenska". Den drygt 60-årige Erik hade inte glömt sitt modersmål, detta trots att han var gift med en amerikanska och inte haft svenskspråkiga arbetskamrater eller vänner. Syskonen bodde långt borta i Wisconsin.

1961 var min farbror och hälsade på Eriks änka i Wilmington. Jag minns att vi fick ett vykort.

Bland min pappas kvarlåtenskap fanns ett tidningsurklipp från 1921 som kort och koncist talade om att Erik Norden nu satt med i styrelsen för folkbiblioteket i Wilmington.

Jag hade kollat Eriks utresa från Göteborg via CD:n Emigranten Populär, den 22 juni lämnade fartyget kaj. Destination: Rice Lake. På den tiden fick man ta båt till England, staden Hull, därifrån tåg till Liverpool eller Southampton för att där gå ombord på ett atlantfartyg. (Emigranten Populär tar bland annat upp listor över utvandrare, som registrerats av Poliskammaren i Göteborg och motsvarande myndighet i Malmö). Senare fick jag veta vad atlantångaren hette. Fotografi fanns på Internet.

Rice Lake, var låg det någonstans? Det skulle visa sig om ett tag.

Via passagerarlistor på Internet kunde jag konstatera att Erik satt sin fot på amerikansk mark den 12 juli. Tack vare den digitala utvecklingen har år efter år nya källor publicerats på olika hemsidor, antingen på "betalsidor" såsom Ancestry, eller utan avgift såsom hos Familysearch med flera aktörer. Det är folkräkningar, så kallade Census, det är avskrifter betr. födde, vigde och döde i åtskilliga av USA:s delstater, en hel del även på county-nivå. County är ungefär som våra län, fast många gånger är de mindre till ytan än de svenska länen. Vad gäller passagerarlistor är Ellis Islands hemsida intressant – och gratis, där finns miljontals inresande till USA registrerade från 1892 och fram till ungefär 1950. Föregångare till Ellis Island som mottagningsstation i New York är Castle Garden.

Det fanns flera hamnar, som emigranten kunde hamna i, t.e.x Boston i Massachusetts men även Quebec i Kanada. Det lär ha varit en tia billigare båtresa via Kanada.

Svensk-amerikanska kyrkböcker finns i filmad form. Register till dessa filmer byggdes upp och allt detta fanns hos Emigrantinstitutet/ Utvandranas Hus i Växjö. Ja, det finns nog där än, men allmänheten kan numera inte sitta där och forska utan får bege sig till Göteborg och Emigranternas Hus. Där tjänstgör f.n. personal från Växjö två dagar i veckan för att bistå de, som vill söka emigranter.

Bortaplan

Med bortaplan menar jag det som nu eventuellt kunde efterforskas via amerikanska källor.

Jag fastnade för det där gamla tidningsurklippet från 1921. Sände e-post till biblioteket i Wilmington. Fick omgående svar. Jo, man visste vem Eric Norden var. Dessutom visste man att det mesta av hans personarkiv ännu fanns kvar, nu på landsarkivet i Raleigh, North Carolina.

Fick en arkivförteckning från Raleigh, det fanns en del privatbrev kvar. Bra! Fick efter en månad en kartong med kopior av dessa brev. De var skrivna av Erics mor i Sverige under 25 år. Sällan har 500 kr varit så väl

placerade, ty nu satt jag med över 200 brev, som i detalj skildrade livet hemma i Sverige men också gav många pusselbitar angående USA-släkten. Tyvärr finns inte breven från Erik till Sverige bevarade.

Det visade sig att Erik syskon Erika, Augusta och Johan - alla hade de bott i Rice Lake i Wisconsin. De hade ynglat av sig också. Erica och Augusta fick tillsammans nio barn, Johan ett.

Eriks syster Erika hade gift sig med "landets sämste farmare", den Norge-födde Edward Aune. När Erika hastigt dog 1896 satt Edward med tre moderlösa barn.

Då kom lillasyster Augusta farande i ilfart från Sverige, tog hand om de tre små, gifte sig med Edward, fick med honom sex egna barn. Att Edward Aune en tid även drev saloon bekymrade mycket gamla mor i Sverige. Hon var mycket religiös och hade alltid levt i ett nyktert hem. Skulle hennes dotter vara gift med en drinkare?

Nu hade jag ju ett efternamn, Aune, en plats, Rice Lake och en hel del andra fakta. Det borde inte vara så svårt hitta släkten. Via ett anbytarforum ("message board") hos Ancestry fick jag kontakt med en svenskättad släktforskare, bosatt i Chigago. Han hade förstås koll på hur man forskade i USA, jag var helt grön och visste just inget. Det dröjde inte länge förrän min Chicago-kontakt hittat en släktforskare på ort och ställe, Rice Lake. Jag kunde återgälda tjänsterna jag fick från Chicago. Min hjälpsamme Brian hade ju en svenska rötter i Hudene (R), så det innebar en del forskande i den socknen, som jag fick göra med viss assistans av en dam med lokalkännedom. Roligt hade vi!

En eller annan månad senare var jag i kontakt med Aune-släkten i Wisconsin via ett kusinbarn till min pappa. Sedan välldes informationen in via post och e-post, plötsligt hade jag fullt med sysslingar i Staterna. Det mest rörande var förutom alla fotografier, den drygt 90-åriga kusin till min pappa, som skrev brev till mig under en följd av år och berättade mycket om släkten. Hennes brorson e-postade halvt om halvt konfidentiella uppgifter om släktens öden och äventyr. Ve mig om jag sladdrade för övriga Amerikasläktingar!

På Internet kan man finna folkräkningar för USA – Census – för vart tionde år, med start på sent 1700-tal. 1890 års folkräkning förstördes till största del av brand. Det gör att om man har en emigrant som far iväg före 1890 så kan mycket ha hänt innan nästa folkräkning 1900. Särskilt ogifta kvinnor kan ha gift sig och vara svåra att söka upp. Exakta födelsedata registreras inte i Census, undantag är 1900 där månad och år finns med, man ska dock inte alltid lita på att allt stämmer, eftersom det är överfört från handskrivna ark till index. Scannade ark kan man själv betrakta via sin dator. Stavningen kan vara si och så, svenska namn många gånger med "amerikaniserad" stavning. En Johansson blir Johnson, en Månsson blir Munson eller Manson, en Nilsson blir Nelson etc. Tänk även på att delstater som Minnesota och Illinois har Census 1895, 1905 etc. tillgängliggjorda på Internet. Det underlättar ibland!

Sekretessreglerna gör att senaste tillgängliga Census på Nätet avser 1940. Jag kunde följa Eric från 1900 och fram till nyssnämnda år. Först 1930 gifte han sig, då med en ganska ung kvinna. Som nämnt tidigare finns det numera massor av olika register på Internet, som på olika sätt kan ge pusselbitar till emigrantforskningen. Gravregister såsom Find A Grave har ibland även foton av gravstenar. Erik dog 1946, hans hustru gifte så småningom om sig.

Eriks gravsten fotograferades av en släktforskare i Wilmington, långt innan "Find A Grave" existerade. Det var nog tack vare "min" bibliotekarie på plats i staden vid North Carolinas östkust.

Som en av åhörarna i Malmö sade så kan man givetvis anlita hjälp via Rötters Anbytarforum eller via Scangens efterlysningsforum men det blir kanske bara snabbt funnet material via Census och olika register – men ingen djupgående utredning.

Den är roligare att göra själv, tro mig! Det utesluter inte att man själv tar hjälp av frågefora i USA hos Ancestry med flera, inte heller ska man glömma släktforskarföreningar och bibliotek i det område där emigranten möjligen kan finnas. Givetvis bör man på amerikanska fora skriva på engelska; glöm heller inte att berätta alla detaljer du redan vet, så ökar chansen till svar.

Som i all släktforskning kan det ta tid att nå målet. Själv hade jag 2004 satt igång att via en frågespalt söka en släkting i Kanada. Svar kom 2011. Resultatet blev förnyad kontakt mellan Sverige och den så länge eftersökta Kiruna Hildegard Nordenfors. Hon bor i ödemarken och hämtar sig post var 14:e dag i en liten stad några mil hemifrån. Något bredband har hon inte men skriver hyfsat bra svenska i vanliga brev. Hennes förnamn har med att göra att hennes far var född och uppvuxen just i Kiruna.

Ja, det är alltid lättare att hitta folk i Norra Amerika om de ännu har ett litet mer ovanligt efternamn. Min hustrus Ringdahl-emigranter var lätta att lokalisera enbart med hjälp av Google. Det var bara att chanssa och e-posta några möjliga kandidater.

Släkträd är numera vanliga på Internet, även på andra sidan Atlanten. De finns hos bl.a. Ancestry och Rootsweb. Dit kan man gratis ladda upp GEDCOM-filer, hos Ancestry kan man också bygga upp släkträd bit för bit. Många sysslar med det här nuförtiden och jag har haft stor nytta av detta, de tider jag haft råd och möjlighet ha abonnemang hos Ancestry. Tänk på att det även går att via sökmotorer som t.e.x Google hitta något av intresse. Häromdagen sökte jag på en Gabriel Sundström som bott i Chicago. Det blev ett par träffar på Google bara med "Gabriel Sundstrom" + Chicago.

Bo Nordenfors

kontakta mig gärna: bo.nordenfors@gmail.com

Några länkar:

<http://www.ancestry.com/>

<http://www.ancestry.se/>

<http://www.ellisland.org/>

<http://www.rootsweb.ancestry.com/>

<http://www.cyndislist.com/>

<https://familysearch.org/>

<http://emigranternashus.se/>

http://www.ng3k.com/misc/usc_ind.html

<http://usgenweb.org/>

<http://www.emiarch.dk/home.php3>

<http://genforum.genealogy.com/>